

Някои проблематични съотношения между Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и Конституцията

ас. д-р Зорница Йорданова

Some problematic interrelations between the Law on the Prevention and ascertainment of conflict of interests and the Constitution: in the paper are treated some problematic issues regarding the conformity of the Law on the Prevention and ascertainment of conflict of interests and the Constitution of the Republic of Bulgaria of 1991. An analysis is made of the provisions of the law and their constitutional accordance.

Key words: *Constitution, conflict of interests, public office, Law on the prevention and ascertainment of conflict of interests*

Един от съвременните аспекти в правната уредба на условията за заемане и осъществяване на публични длъжности е регламентирането на хипотезите на конфликт на интереси в държавното управление. Този въпрос се намира в тясна връзка с принципа за добро и ефективно управление, както и с приобщаването на Република България към европейското правно пространство, където темата за конфликта на интереси е обстойно изследвана и има детайлна регламентация.

От 1 януари 2009г. у нас е в сила Законът за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси /ЗПУКИ, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 38 от 2012г. /, който си поставя за цел да уеднакви правния режим за установяване и избягване на възможен конфликт на интереси при упражняване на публични функции. В чл. 3 законът изброява в 25 точки лицата, попадащи в персоналия му обхват – това са на практика всички публични длъжности, независимо от ранга им, мястото им в системата на разделените власти и функциите им. Съгласно определението на закона, конфликт на интереси е налице, когато лице, заемащо публична длъжност, има частен интерес /всеки интерес, водещ до облага от материален или нематериален характер за лице, заемащо публична длъжност, или за свързани с него лица, включително всяко поето задължение/, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното изпълнение на правомощията или задълженията му по служба. Облага по смисъла на ЗПУКИ е всеки доход в пари или в имущество, включително придобиване на дялове или акции, както и предоставяне, прехвърляне или отказ от права, получаване на привилегия или почести, получаване на стоки или услуги безплатно или на цени, по-ниски от пазарните, помощ, глас, подкрепа или влияние, предимство, получаване на или обещание за работа, длъжност, дар, награда или обещание за избягване на загуба, отговорност, санкция или друго неблагоприятно събитие - чл. 2, ал. 3 от закона. От гледна точка на използваните дефиниции и термини, законът е съобразен със законодателството по материята в държавите членки на ЕС.

Конфликтът на интереси се определя в теорията като влияние и въздействие на частни интереси при осъществяване на публичната власт. Както във всички останали хипотези на фактическо противопоставяне на публичния и частния интерес у едно лице, и тук има две основни характеристики на явлението – от една страна - сблъсък, противоречие, несъвместимост или конкуренция между задълженията по служба и частния интерес на конкретно лице или свързани с него лица, при което, от друга страна, предопределеното от личната заинтересованост поведение има опасност да попречи на обективното изпълнение на правомощия или обществени задължения. Целта на правната уредба на конфликтите на интереси е да се осигури приоритетът на обществения интерес пред частния, като се задължат публичните органи и служители да уреждат частните си дела така, че да се предотврати или ограничи появата на такава конкуренция на интереси; а в случай, че конфликт възникне – съ-

щият да бъде разрешен в обществен интерес¹⁰⁵. Съществува определение на конфликта на интереси и като „ситуация, при която личната заинтересованост на държавния служител пречи на обективното изпълнение на длъжностните му задължения и противоречи на интересите на държавата“¹⁰⁶. В действителност, не винаги при наличието на конфликт на интереси има обективно противоречие и пречка за упражняване на правомощията на държавния орган. Смисълът от въвеждането на законови ограничения в дейността на длъжностните лица е изобщо да не се достига до подобна ситуация, затова и използваните в нормативните актове критерии са свързани с обективни фактори - едновременното наличие на частен и публичен интерес в дадена хипотеза у един субект; в допълнение, законите положения се опират и на правилата на морала.

Несъмнено ЗПУКИ има своите предимства - той очертава юридически и етични критерии, които следва да бъдат съблюдавани от длъжностните лица в цялостната им дейност и могат да бъдат обект на обществен контрол. Формулирано като принцип, а по същността си цел на закона, е лицата, заемащи публични длъжности, да изпълняват задълженията си в интерес на обществото, честно, почтено, отговорно и безпристрастно – чл. 4 от ЗПУКИ. Така законодателят изрично въвежда морално-етични критерии при преценка поведението и дейността на длъжностните лица. Въведеният режим на деклариране на несъвместими длъжности, дейности и частни интереси не би могъл да осигури добросъвестността на всички обществени служители и да предотврати всички прояви на конфликт на интереси, но създава предпоставки за контрол над дейността на публичните личности.

Чл. 5 от закона постулира, че лице, заемащо публична длъжност, не може да заема друга длъжност или да извършва дейност, която съгласно Конституцията или специален закон е несъвместима с неговото положение. Тази установена забрана е първата, предвидена в глава втора на ЗПУКИ, поради което се приема, че според законодателя несъвместимостта е най-тежката форма на конфликт между публичната и частната сфера на длъжностните лица. Съгласно чл. 13 от ЗПУКИ лицето, заемащо публична длъжност, подава декларация за липса на несъвместимост в 7-дневен срок от избирането или назначаването му. Когато лицето е декларирало наличие на несъвместимост, то е длъжно в едномесечен срок от подаване на декларацията да предприеме необходимите действия за отстраняване на несъвместимостта /в случай, че не е указано друго в Конституцията или в специален закон/, в противен случай се губи длъжността.

Другите предвидени в ЗПУКИ забрани при осъществяване на публична длъжност /изключая несъвместимостта/ в по-голямата си част визират хипотези, при които е налице само потенциален конфликт на интереси. При тях възможността свързаността да оказва решаващо влияние върху дейността на лицето, упражняващо публични функции, не се приема за константна, и поради това освобождаването от длъжност в тези случаи е крайна мярка /само при осъществени действия в условията на реален и укрит конфликт на интереси/¹⁰⁷. Установените в закона забрани при осъществяване на публична длъжност са следните:

- забрана за лицето, заемащо публична длъжност, да представлява държавата или общината в случаите, когато има частен интерес от вземането на дадено решение /чл. 6 ЗПУКИ/ - в тези случаи то следва да се отстрани от участие във вземането на решението;

¹⁰⁵ Вж. **Киселова, Н.** Конфликтът на интереси в съвременния конституционен дискурс. - В: 130 години български конституционализъм - проблеми и тенденции. Том II. С., 2009, 97-98.

¹⁰⁶ **Щеколдин, С.Ю.** Сложные аспекты нормативно-правового понимания категории „конфликт интересов“. - Вестник ВГУ, серия Право, 2009, №1, 210-220.

¹⁰⁷ Вж. **Йорданова, З.** Несъвместимост и конфликт на интереси. - В: Научни трудове на Русенския университет, том 50, серия 7. Русе: Печатна база на РУ, 2011, 143-151.

– забрана за гласуване в частен интерес, както и за използване на служебното положение за оказване на влияние в частен интерес върху други органи или лица при подготовката, приемането, издаването или постановяването на актове или при изпълнението на контролни или разследващи функции /чл. 7/. У нас още не е приет закон, който да очертава допустимите аспекти и граници на лобирането и да въведе правила за неговото осъществяване, поради което способите за прокаране на икономически и други частни интереси в държавното управление следва да се квалифицират именно с оглед на тази законова разпоредба;

– забрана за участие в подготовката, обсъждането, приемането, издаването или постановяването на актове, за изпълняване на контролни или разследващи функции или налагане на санкции в частен интерес, както и забрана за сключване на договори или извършване на други дейности в частен интерес при изпълнение на правомощията или задълженията по служба /чл. 8 ЗПУКИ/ - в тези случаи лицето отново следва да се отведе от участие в съответните дейности;

- забрана за разпореждане с обществени средства, включително от фондове на Европейския съюз или предоставени от ЕС, забрана за издаване на удостоверения, разрешения или лицензии или осъществяване на контрол по тези дейности в интерес на юридически лица с нестопанска цел, търговски дружества или кооперации, в които лицето или свързани с него лица са членове на орган на управление или контрол, управители, съдружници или притежават дялове или акции, или в които то е било член на орган на управление или контрол, управител, съдружник или е притежавало дялове или акции 12 месеца преди датата на избирането или назначаването му или докато заема длъжността /чл. 9/ - въвежда се „подозрителен“ период от 12 месеца преди избора или назначаването за установяване наличието на частни интереси;

- забрана за използване или разрешаване използването в частен интерес на информация, получена при изпълнението на правомощията или задълженията по служба, докато лицето заема длъжността и до една година след напускането, както и забрана за извършването на консултантска дейност по отношение на лица, които са заинтересовани от актовете, издавани от лицето по служба /чл. 10 ЗПУКИ/ - отново се установява едногодишен период, този път след напускането, в който лицето търпи ограничения, свързани с потенциален конфликт на интереси или оказване на влияние;

- забрана за лицата на публична длъжност да дават съгласие или да използват служебното си положение за търговска реклама /чл. 11 ЗПУКИ/ – тази забрана е широко възприета спрямо съвременните политически дейци. Такава е изрично предвидена за народните представители в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание.

При потенциален конфликт на интереси /в посочените по-горе хипотези/ правните последици са различни от тези при несъвместимост. Когато се прецени, че е налице частен интерес по конкретен повод, лицето се отстранява единствено от изпълнението на конкретното си служебно задължение. При приемане и гласуване на решения заинтересованото лице не следва да участва в обсъждането и гласуването им. Съмненията за конфликт се обявяват писмено от лицето пред компетентния орган. Укритият от субекта конфликт на интереси, установен с влязъл в сила акт, е основание за освобождаване от длъжност, освен когато в Конституцията е предвидено друго. В този случай лицето губи и правото в едногодишен срок от освобождаването да заема публична длъжност /чл. 20а ЗПУКИ/. Възнаграждението, получено от дейнието, породило конфликт на интереси, за периода, през който конфликтът на интереси е бил укрит, се отнема в полза на държавата или общината. Ако бъде установено, че в резултат на конфликт на интереси лице, заемащо публична длъжност, или свързано с него лице, е получило материална облага, нейната равностойност се присъжда в полза на държавата освен, ако не подлежи на отнемане на друго осно-

вание. Имената на лицата на публична длъжност, за които е установен конфликт на интереси с влязъл в сила акт, се обявяват на интернет страницата на съответната институция - чл. 33 ЗПУКИ. Предвидени са и осем състава на административни нарушения по смисъла на закона и съответстващите им административни наказания /глоби, включително за нарушение на забраните при изпълнение на публична длъжност/. ЗПУКИ установява и други ограничения след освобождаване от публична длъжност, но в този случай индивидът вече не притежава качеството „длъжностно лице“.

Вижда се, че подходът на законодателя е диференциран в зависимост от проявната форма на конфликта на интереси – дали конфликтът е реален или потенциален, деклариран или укрит, дали засяга цялостната дейност на лицето, заемащо публична длъжност, или е само по конкретен повод. Това е уместно законово разрешение, тъй като отделните хипотези разкриват различна степен на опасност от увреждане на публичния интерес. Предвид това, подобно диференциране на отговорността и правните последици е правилно и необходимо.

Освен посочените предимства обаче, ЗПУКИ разкрива и съществени недостатъци, особено след измененията от 2010г., с които бе създадена Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси. Критиките, които могат да бъдат отправени към ЗПУКИ в настоящата му редакция, касаят предимно систематиката и приложното му поле, както и самото създаване на този специализиран извънсъдебен орган¹⁰⁸, който се произнася по наличието на конфликт на интереси за всички лица, заемащи „публична длъжност“ по смисъла на чл. 3. Аргументите за това ще бъдат изложени изследователно.

- На първо място, несъвместимостта следва да бъде по-стриктно разграничавана от останалите хипотези на конфликт на интереси. Несъвместимостта по отношение на висшите длъжности е институт на конституционното право, поради което ЗПУКИ препраща към Конституцията или съответния устройствен закон /ЗСВ, ЗМСМА, ПОДНС и т. н. /. С оглед по-добрата систематизация на материята, би било уместно всички форми на конфликт, ведно със способите за тяхното установяване и правните им последици, също да намерят място в акта, уреждащ правното положение на съответния орган. Установяването със закон на непредвидени в Конституцията форми на конфликт на интереси спрямо висшите длъжностни лица в държавата дописва Конституцията, тъй като предвидените в ЗПУКИ хипотези са съществено ограничение в дейността на съответните субекти.

- На второ място, би било подходящо да бъдат разграничени двата основни аспекта на несъвместимостта - публичноправна /несъвместимост между публични длъжности/ и частноправна /несъвместимост между публична длъжност и частноправни дейности/, като те бъдат регламентирани отделно. Така по-ясно биха могли да бъдат анализирани разликите и диференцирани последиците при несъвместими помежду си публични длъжности, и съответно при несъвместимост между заемана публична длъжност и лични, частноправни качества и позиции. В рамките на „частноправната“ несъвместимост вече следва се разграничат ясно хипотезите на несъвместимост и потенциален конфликт на интереси. Несъвместимост би била налице, когато едновременно се упражняват функции на държавното/местното управление и се преследват частноправни интереси, свързани с упражняване на търговска или друга стопанска дейност. В този случай е налице реален конфликт между публичната и частната сфера на длъжностното лице, доколкото субектът, упражнявайки влас-

¹⁰⁸ Според Н. Николов, Комисията е орган на изпълнителната власт, на когото законодателят е възложил изпълнението на закон, а не съдебен или квази съдебен орган. - Вж. **Николов, Н.** Установяване на конфликт на интереси /обща характеристика на производството – II част/. – Общество и право, 2012, №1,15-29. По смисъла на АПК, и други органи освен изпълнителните могат да бъдат овластени със закон да издават индивидуални административни актове - вж. **Костов, Д., Д. Хрусанов.** Административен процес на Република България //И изд./ С., 2011, с.114.

тнически правомощия, същевременно действа и в частно качество за реализация на личните си интереси. Втората група хипотези на „частноправна несъвместимост“, тези на потенциален конфликт на интереси, включват например случаите, когато лицето вече не упражнява дейността, която е извършвало преди заемане на публичната длъжност /но тя би могла да повлияе на обективното и безпристрастно упражняване на властническите правомощия на органа/, или когато свързани с длъжностното лице субекти биха могли да имат интерес от конкретно управленско решение. В тези случаи конфликтът между частните интереси на лицето и целите на държавата не е постоянен и непреодолим и е възможно такъв да не възникне изобщо¹⁰⁹. Поради това, в закона би следвало да се включат само хипотезите на потенциален конфликт на интереси, за да се постигне единство в тълкуването и прилагането на понятията.

- Следващата критика, която би могла да бъде отправена към ЗПУКИ, касае прилагането му по отношение на някои публични длъжности. Това се проявява с особена отчетливост след измененията в ЗПУКИ в края на 2010г., с които бе създадена комисия, която да се произнася по наличието на конфликт на интереси за всички публични длъжности.

Още от първи прочит на закона прави впечатление изключително широкото му приложно поле. То включва както политически, така и неполитически длъжности, от най-високото до най-ниското ниво на упражняване на публични функции. Би било проява на по-добра законодателна техника условията да се поместят в съответните устройствени закони - например в Закона за държавния служител, Закона за съдебната власт, Закона за Конституционния съд, Правилника за организацията и дейността на Народното събрание и т. н. Ситуациите, създаващи предпоставки за конфликт на интереси, следва да са съобразени с естеството на извършваната дейност или упражнявана функция, поради което спрямо администрацията е логично и обосновано да се предявяват едни изисквания, а спрямо органите на съдебната власт - други. Недопустимо е например за Президента и конституционните съдии да се прилагат същите основания за конфликт на интереси, които се прилагат за държавните служители. Освен че по този начин се дописва Конституцията /което само по себе си е противоконституционно/, за тези висши държавни длъжности по дефиниция конфликт на интереси е недопустим, тъй като всякаква частноправна дейност или длъжност им е забранена. Всяка друга функция за тях е несъвместима и би могла да доведе до повдигане на обвинение срещу президента или вицепрезидента пред Конституционния съд /с оглед преценка за извършено нарушение на Конституцията/, а при конституционните съдии - до искане за предсрочно освобождаване от длъжност. Въвеждането на дублиращ механизъм за търсене на отговорност при конфликтни интереси за тези лица влиза в колизия с принципите на правовата държава и на правната сигурност. Поставя се и въпросът кой ще бъде органът, реализиращ отговорността на тези висши длъжностни лица, както и по какъв ред ще се осъществи същата. С изменение на ЗПУКИ /в сила от 2011г. / бе създадена Комисия за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси. Същата се състои от петима членове, от които Народното събрание избира трима /в т. ч. председателя/, президентът назначава един, а питият член се избира с решение на Министерския съвет и се назначава със заповед на министър-председателя. Комисията се произнася по наличието на конфликт на интереси за всички публични длъжности. При това, окомплектоването на необходимата информация по постъпилите сигнали за конфликт на интереси за президента, вицепрезидента и съдиите от Конституционния съд¹¹⁰ се

¹⁰⁹ Вж. Йорданова, З. Цит.сч.

¹¹⁰ Същото се отнася и за народните представители, членовете на МС, омбудсмана и заместник-омбудсмана, членовете на ВСС /вкл. председателите на ВКС и ВАС и главния прокурор/, членовете на Инспектората към ВСС, председателя и членовете на Сметната палата, управителя, подуправителите и членовете на управителния съвет на БНБ, управителя и подуправителя на НОИ и членовете на органи, които изцяло или частично се избират от Народното събрание.

извършва от постоянна комисия на Народното събрание. Оказва се, че само Народното събрание /и то не в пленарен състав, а чрез своя постоянна комисия/ предоставя на комисията необходимата информация по искания за установяване на конфликт на интереси спрямо Президента, конституционните съдии и членовете на висшия административен и кадрови орган на съдебната власт /ВСС/ - длъжности, които по конституционна дефиниция следва да бъдат независими, още повече от комисията на НС. Налице е нарушение на принципа за разделение на властите, прокламиран в чл. 8 от Конституцията.

- На следващо място, решението на Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси може да се оспорва от заинтересованото лице пред съда по реда на АПК, но се поставя въпросът дали административните съдилища и ВАС следва да разглеждат спорове относно решения, с които е установен конфликт на интереси по отношение на Президента или на конституционен съдия. Съгласно Конституцията единствено в компетентност на Конституционния съд е да преценява дали дейността на конституционните съдии, президента, вицепрезидента и народните представители нарушава забраните на Конституцията. Поради това, недопустимо е друг орган, при това създаден по законов ред, да иззема правомощия на Конституционния съд - това противоречи на чл. 149, ал. 2 от Конституцията. Макар практиката на КПУКИ да не е предмет на анализ в рамките на настоящото изложение, в подобни хипотези би било възможно Върховният административен съд да сезира Конституционния съд - по реда на чл. 150, ал. 2 КРБ /в рамките на висящ процес/ или с искане за обявяване на съответните разпоредби на ЗПУКИ за противоконституционни поради противоречие с чл. 149, ал. 2 от Конституцията.

- Прави впечатление и начинът на формиране на Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси. Както бе посочено по-горе, тя се състои от петима членове, от които Народното събрание избира трима /в т. ч. председателя/, Президентът назначава един, а последният се избира от Министерския съвет. Съгласно ЗПУКИ, Комисията е независим орган, но тя е съставена само от лица, излъчени от законодателния и изпълнителния /вкл. президента/ орган. Липсва представител на съдебната власт, а Комисията преценява и дейността на магистратите /включително висшите/ по отношение наличието на основания за конфликт на интереси. Действително, членовете на комисията следва да притежават висше юридическо образование, да се ползват с обществен авторитет и доверие, както и да са неосъждани за умишлено престъпление от общ характер, но според нас по-добро беше предишното разрешение, при което конфликтът на интереси за повечето публични длъжности се преценяваше от избирация или назначаващ орган /за висшите длъжности - от Върховния административен съд/, след което решението на компетентния орган подлежеше на оспорване по реда на АПК. За членовете на КПУКИ са въведени забрани да работят по трудово или служебно правоотношение, да заемат изборна длъжност в държавен или местен орган, в орган на професионална или съсловна организация, както и да бъдат членове на политическа партия или синдикат. Традиционно обаче лицата, избирани от Народното събрание и Министерския съвет, са политически ангажирани, поради което е даден едномесечен срок на избраните членове на комисията да напуснат заеманите от тях несъвместими длъжности /при това-с изключение на членството в политическа партия или синдикат/. Най-общо, може да се обоснове становището, че самото създаване на Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси дописва Конституцията, тъй като в правомощията ѝ е установяването на конфликт на интереси за лица, чиято дейност не би следвало да бъде оценявана от така формиран орган, а единствено от Конституционния съд или Върховния административен съд.

Следователно, проблемите при изясняване на съотношението между ЗПУКИ и Конституцията са на две основни нива. От една страна, самото създаване на извънконституционен орган, разследващ хипотезите на конфликт на интереси за всички

публични длъжности, дописва Конституцията, което влиза в противоречие с нейните основни принципи - на първо място с чл. 4¹¹¹ и чл. 8 от Конституцията. От друга страна, законът съдържа и конкретни противоконституционни разрешения, свързани с компетентността на Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси. Следва да бъде подкрепено изразеното в литературата¹¹² становище, че ЗПУКИ би следвало да се прилага единствено за длъжностите в изпълнителната власт, за които са уместни и конституционно обусловени допълнителни ограничения на дейността. Нещо повече - на практика повечето хипотези на конфликт, предвидени в закона, могат да настъпят само по отношение на административни органи и служители, а не и при лица извън състава на изпълнителната власт¹¹³. По отношение на президента, вицепрезидента и конституционните съдии конфликтът на интереси е изрично забранен с конституционни разпоредби и би могъл да бъде основание за освобождаване от длъжност, поради което за тях ЗПУКИ не би следвало да се прилага. За народните представители чл. 68 от Конституцията на Република България предвижда условията за несъвместимост, а други разпоредби, касаещи конфликт на интереси, са поместени в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, където е подходящо регламентацията да бъде разширена и допълнена. Уредбата на несъвместимостта на магистратите и на органите на местно самоуправление е поместена съответно в Закона за съдебната власт и Закона за местното самоуправление и местната администрация, като допълващите разпоредби за другите възможни прояви на конфликт на интереси е удачно да бъдат систематизирани в същите закони. Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси притежава непредвиденото от Конституцията екстремно правомощие да се произнася по наличието на конфликт на интереси по отношение на всички висши публични длъжности. Ако за случаите на конфликт на интереси при служителите в администрацията, дори министрите, е уместно да съществува такъв орган, то по отношение на другите конституционно установени длъжности КПУКИ изземва от други органи предвидени в Основния закон правомощия.

ЛИТЕРАТУРА:

[1] **Йорданова, З.** Несъвместимост и конфликт на интереси. - В: Научни трудове на Русенския университет, том 50, серия 7. Русе: Печатна база на РУ, 2011, 143-151.

[2] **Костов, Д., Д. Хрусанов.** Административен процес на Република България /второ изд. / С., 2011, с. 114.

[3] **Киселова, Н.** Конфликтът на интереси в съвременния конституционен дискурс. -В:130 години български конституционализъм-проблеми и тенденции. Том II. С., 2009, 93-123.

[4] **Маринова, Св.** Принципите на правото. С. : УИ „Стопанство”, 2011.

[5] **Николов, Н.** Установяване на конфликт на интереси /обща характеристика на производството – II част/. – Общество и право, 2012, №1,15-29.

[6] **Щеколдин, С. Ю.** Сложные аспекты нормативно-правового понимания категории „конфликт интересов”. - Вестник ВГУ, серия Право, 2009, №1, 210-220.

За контакти:

Ас. д-р Зорница Йорданова, Катедра „Публичноправни науки”, Юридически факултет, Русенски университет „Ангел Кънчев”, e-mail: ziordanova@uni-ruse.bg

¹¹¹ За господството на правото и правовата държава вж. **Маринова, С.** Принципите на правото. С., 2011, 32-33.

¹¹² Вж. Киселова, Н. Цит. съч.

¹¹³ Вж. Пак там.

Настоящият доклад е подготвен в рамките на проект 2012-ЮФ-02 „Интердисциплинарни изследвания на пространството на свобода, сигурност и правосъдие в Европейския съюз” на Юридическия факултет на Русенския университет „Ангел Кънчев”, финансиран от Фонд „Научни изследвания”.